

PŘIJATÉ TEXTY

P8_TA(2017)0444

Teroristické útoky v Somálsku

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. listopadu 2017 o teroristických útocích v Somálsku (2017/2962(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Somálsku,
- s ohledem na své usnesení ze dne 18. května 2017 o situaci v uprchlickém táboře Dadaab¹,
- s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 15. října 2017 o útocích v somálském Mogadišu a na prohlášení mluvčí místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky ze dne 30. října 2017 o útocích v Somálsku,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 3. dubna 2017 týkající se Somálska,
- s ohledem na vystoupení EU na 36. zasedání Rady OSN pro lidská práva o interaktivním dialogu s nezávislým odborníkem pro Somálsko, které se konalo dne 27. září 2017,
- s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 2372 (2017) přijatou dne 30. srpna 2017 a 2383 (2017) přijatou dne 7. listopadu 2017,
- s ohledem na zprávy generálního tajemníka OSN Radě bezpečnosti OSN o Somálsku ze dne 9. května a 5. září 2017,
- s ohledem na prohlášení Rady bezpečnosti OSN ze dne 15. října 2017 o teroristických útocích v Mogadišu,
- s ohledem na prohlášení předsedy Komise Africké unie ze dne 15. října 2017 o situaci v Mogadišu,
- s ohledem na prohlášení Africké unie v Somálsku (AMISOM) odsuzující teroristické útoky, k nimž došlo ve dnech 14. a 28. října 2017,

¹ Přijaté texty, P8_TA(2017)0229.

- s ohledem na závěrečné komuniké Mezinárodní konference o Somálsku, která se konala dne 11. května 2017 v Londýně,
 - s ohledem na společné komuniké EU a Africké unie o provádění Pařížské dohody ze dne 1. června 2017,
 - s ohledem na prohlášení Africké unie v Somálsku ze dne 8. listopadu 2017, v němž oznámila svůj záměr zahájit v prosinci 2017 postupné stažení vojsk ze Somálska s cílem úplného stažení do roku 2020,
 - s ohledem na dohodu z Cotonou o partnerství mezi zeměmi AKT a EU,
 - s ohledem na mandát Africké komise pro lidská práva a práva národů při podpoře a ochraně lidských práv a práv národů, který má v souladu s Africkou chartou lidských práv a práv národů,
 - s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte a na její opční protokol o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů,
 - s ohledem na Úmluvu Organizace africké jednoty o předcházení terorismu a boji proti němu, která byla schválena v roce 1999,
 - s ohledem na čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že dne 14. října 2017 otřásla centrem Mogadišu obrovská exploze nákladního vozidla, která zabila nejméně 358 lidí, dalších 228 zranila a 56 se pohřešuje; vzhledem k tomu, že tento útok v srdci Mogadišu byl jednou z nejsmrtelnějších teroristických operací na světě v posledních letech; vzhledem k tomu, že dne 28. října 2017 bylo zabito více než 30 osob, když před hotelem v blízkosti prezidentského paláce v Mogadišu explodovaly dvě bomby;
 - B. vzhledem k tomu, že i když se k odpovědnosti za tyto zbabělé útoky nepřihlásila žádná skupina, tyto útoky nesou charakteristické znaky skupiny aš-Šabáb, která nyní podle všeho nechce ztratit jakoukoli podporu veřejnosti tím, že bude dávana do souvislosti s tak obrovskými ztrátami na životech civilních obyvatel; vzhledem k tomu, že somálští občané opakovaně odsoudili násilí páchané skupinou aš-Šabáb a že se v reakci na bombové útoky v říjnu 2017 sjednotily a tisíce z nich se zúčastnily pochodu městem Mogadišu jako projev odporu vůči skupině aš-Šabáb;
 - C. vzhledem k tomu, že v posledních měsících došlo v Mogadišu a v celé zemi k sérii vražedných teroristických útoků, včetně bombových útoků na auta, náhodných přestřelků, cílených poprav a únosů, což jen zdůraznilo neutuchající hrozbu násilného extremismu, kterému tato země čelí;
 - D. vzhledem k tomu, že většina útoků je přisuzována teroristickým činům skupiny aš-Šabáb, ačkoli je známo, že je v této zemi aktivní rovněž Dá' iš;
 - E. vzhledem k tomu, že prezident Somálska Mohamed Abdullahi Mohamed – poté, co v únoru 2017 nastoupil k moci na základě výsledků voleb, které byly považovány za významný milník pro návrat této zbídačelé východoafrické země ke stabilitě a prosperitě – se zavázal, že Somálsko skoncuje se skupinou aš-Šabáb;

- F. vzhledem k tomu, že po vlně útoků v průběhu roku 2017, zejména po děsivém bombovém útoku ze 14. října 2017, není vůbec zřejmé, zda budou somálské bezpečnostní síly po zamýšleném odchodu mise AMISOM v roce 2018 dostatečně schopné bojovat proti terorismu;
- G. vzhledem k tomu, že síly mise AMISOM byly v několika případech obviněny ze závažného porušování lidských práv, včetně bezohledného zabíjení a několika případů sexuálního vykořisťování a zneužívání; vzhledem k tomu, že opětovné nasazení cizích vojsk na území Somálska mimo mandát OSN a AU je vážným důvodem pro obavy s ohledem na předchozí obvinění z porušování lidských práv, kterého se údajně dopustily jednotky mise AMISOM;
- H. vzhledem k tomu, že v loňském roce byly vysídleny tisíce lidí, v mnoha případech do vládou kontrolovaných městských center, a to z důvodu násilného extremismu, ale také kvůli suchu, klanovým konfliktům a nucenému vystěhování; vzhledem k tomu, že mnozí z nich žijí v nebezpečných sídlech, kde ženy a zejména mladé dívky čelí zneužívání a sexuálnímu násilí;
- I. vzhledem k tomu, že nad Somálskem visí hrozba hladomoru, přičemž přibližně 400 000 somálských dětí trpí akutní podvýživou a 3 miliony lidí žijí v krizových nebo nouzových podmínkách, pokud jde o zajišťování potravin; vzhledem k tomu, že v Somálsku je zhruba 1,1 milion vnitřně vysídlených osob a že je v této oblasti více než 900 000 somálských uprchlíků;
- J. vzhledem k tomu, že v táborech v Keni je 420 000 somálských uprchlíků, z toho 350 000 v táboře Dadaab, a že se vlády Somálska a Keni a vysoký komisař OSN pro uprchlíky dohodli na tom, že usnadní dobrovolný návrat 10 000 uprchlíků do těch oblastí Somálska, které už nejsou pod kontrolou skupiny aš-Šabáb; vzhledem k tomu, že navrácené osoby se setkávají s problémy opětovného začlenění a mají malé vyhlídky na nalezení pracovního místa; vzhledem k tomu, že v táboře Dadaab je mnoho uprchlíků somálského původu, kteří ale nikdy nepoznaly život mimo tábor a jsou bez státní příslušnosti, tudíž nemůžou být posláni zpátky do Somálska;
- K. vzhledem k tomu, že EU od roku 2016 postupně zvýšila svou roční humanitární pomoc Somálsku, zejména v reakci na dlouhotrvající sucho, které zemi zasáhlo, vyčlenila 120 milionů EUR v roce 2017 pro humanitární partnery a uvolnila 100 000 EUR na pomoc při mimořádných událostech s cílem pohotově reagovat na potřeby zdravotní péče v Mogadišu po útoku ze 14. října 2017; vzhledem k tomu, že EU také původně mobilizovala dvě lodě námořní operace EU ATALANTA, včetně letů na pomoc při mimořádných událostech, za účelem doručení zdravotnických potřeb pro případy nouze do nemocnic v Mogadišu;
- L. vzhledem k tomu, že EU prostřednictvím Evropského rozvojového fondu (2014–2020) poskytla 486 milionů EUR a zaměřila se na uplatňování dohody Compact, zejména při budování státu a míru, zajišťování potravin, odolnosti a vzdělávání; vzhledem k tomu, že EU se zavázala také k podpoře mise AMISOM prostřednictvím Afrického mírového projektu;
- M. vzhledem k tomu, že Světová banka v prosinci 2016 přislíbila, že zintenzivní boj proti extrémní chudobě a oznámila, že rozvojové země se zavázaly poskytnout rekordní sumu 75 miliard USD na granty a zvýhodněné půjčky Mezinárodnímu sdružení pro rozvoj

(IDA); vzhledem k tomu, že Somálsko ovšem není pro financování z IDA způsobilé, neboť dluží bance a MMF 300 milionů USD v rámci 5-miliardového dluhu v USD vůči multilaterálním a bilaterálním věřitelům;

- N. vzhledem k tomu, že přesto, že Somálsko v lednu 2015 ratifikovalo Úmluvu OSN o právech dítěte a v listopadu 2015 podpořilo prohlášení o bezpečných školách a zavázalo se k přijetí konkrétních kroků na ochranu studentů a vzdělávacích zařízení, dochází v této zemi i nadále k zabíjení dětí a jejich svěvolnému zadržování a náboru jak ze strany skupiny aš-Šabáb, tak k jejich náboru do řad somálských ozbrojených složek;
- O. vzhledem k tomu, že v Somálsku neexistuje funkční civilní soudnictví, a že se somálská vláda proto spoléhá na vojenské soudy, které soudí a usvědčují civilní osoby, což nezaručuje práva žalovaných stran z řad civilních obyvatel; vzhledem k tomu, že široké pravomoci v oblasti vyšetřování získala Státní zpravodajská a bezpečnostní služba (NISA), která v současnosti nemá mandát k prosazování práva, což vede v případě osob, které tato služba zadržuje, k závažnému porušování procesních práv;
- P. vzhledem k tomu, že Somálsko je podle organizace Transparency International celosvětově nejkorumpovanější zemí již desátým rokem v řadě; vzhledem k tomu, že somálská vláda stále čelí mnoha problémům, jako je korupce a nedostatek široké podpory ze strany civilního obyvatelstva, což mělo nevyhnutelně za následek nízkou míru důvěry ve státní instituce a následný přesun podpory k radikálním islamistickým a teroristickým skupinám;
- 1. vyjadřuje hlubokou soustrast obětem nedávných teroristických útoků v Somálsku a jejich rodinám a velmi lituje ztrát na lidských životech; zároveň důrazně odsuzuje pachatele těchto útoků, které jsou připisovány povstalecké skupině aš-Šabáb;
- 2. připomíná, že trvalé stability a míru lze dosáhnout pouze prostřednictvím sociálního začleňování, udržitelného rozvoje a řádné správy věcí veřejných na základě demokratických zásad a právního státu, kdy je respektována důstojnost obyvatel a jsou dodržována veškerá jejich práva;
- 3. vítá rychlou reakci Komise na mimořádnou situaci v návaznosti na teroristický útok ze dne 14. října 2017; vyzývá EU a mezinárodní partnery, aby splnily své závazky vůči Somálsku, a to zejména prostřednictvím opatření k zabezpečení potravin s cílem vyhnout se strukturálním problémům, které vedou k hladomoru, podporovat bezpečnost a smírné řešení sporných otázek mezi skupinami obyvatel, zlepšit správu veřejných financí a poskytnout pomoc při dokončení procesu revize ústavy, která je potřebná k dosažení dlouhodobé stability;
- 4. vyjadřuje politování nad tím, že i navzdory opakovanému varování ze strany humanitárních skupin, dárcovských organizací a Evropského parlamentu Somálsko i nadále balancuje na prahu hladomoru; připomíná, že k míře úmrtnosti při hladomoru v roce 2011 přispěla nejistota zapříčiněná extremistickými ozbrojenci ze skupiny aš-Šabáb a jejich činnost, jejímž prostřednictvím bylo bráněno v dodávkách potravinové pomoci do oblastí jižního a středního Somálska, které se tehdy nacházely pod kontrolou této skupiny; vyzývá všechny strany ke spolupráci s humanitárními organizacemi a aby přitom plně respektovaly veškeré humanitární zásady s cílem umožnit plný a neomezený přístup k osobám, které i nadále trpí a nacházejí se v nouzi, zejména k osobám ve venkovských oblastech;

5. vítá volební proces uspořádaný v únoru 2017, který vedl ke zvolení nového prezidenta, a očekává, že tato volba posílí politickou stabilitu, povzbudí k přijetí nutných reforem a posune projekt federace kupředu v úzké koordinaci a spolupráci s federálními členskými státy; zdůrazňuje, že je důležité potírat korupci zakořeněnou v zemi a poskytnout mladým lidem příležitosti s cílem snížit nebezpečí, že budou naverbováni skupinou aš-Šabáb;
6. vítá rozhodnutí Národního fóra vedoucích představitelů Somálska podpořit před volbami v roce 2020 zakládání a registraci politických stran na základě zásady „jedna osoba – jeden hlas“ a také pokus o opětovné vybudování státních institucí a přijetí důležitých nových zákonů týkajících se politických stran a vytvoření nezávislého Národního výboru pro lidská práva; upozorňuje, že je třeba vyvinout úsilí za účelem posílení zastoupení žen;
7. zdůrazňuje význam příspěvku ze strany somálské diaspory a občanské společnosti ke znovuoobnovení nejen veřejné správy, ale také společenského a hospodářského rozvoje a zároveň upozorňuje na důležitost zastoupení a účasti žen na přijímání rozhodnutí; v této souvislosti vítá navýšení počtu žen, které zasedají v somálském parlamentu (24 %) a vládě, přičemž je třeba mít na paměti nutnost vystupňovat úsilí k posílení vyrovnaného zastoupení obou pohlaví, a to jak v EU, tak v Somálsku;
8. bere na vědomí nairobské prohlášení Mezivládního úřadu pro rozvoj pro oblast východní Afriky (IGAD) o udržitelných řešeních pro somálské uprchlíky a o opětovném začlenění navrátilců v Somálsku; vítá závazek nalézt komplexní regionální přístup a současně zajistit ochranu a podporovat soběstačnost v zemích poskytujících azyl, a to s podporou mezinárodního společenství a v souladu se sdílením odpovědnosti na mezinárodní úrovni, jak je nastíněno v komplexním rámci pro reakci na uprchlickou situaci uvedeném v newyorské deklaraci;
9. vyzývá Komisi, aby zintenzívnila své úsilí v rámci konzultací s aktéry v této oblasti, včetně místního obyvatelstva, regionálních samospráv a nevládních organizací, zaměřila se na místní problémy a potřeby, podporovala příznivé klima a zvýšila možnosti návratu uprchlíků do jejich domovských zemí;
10. vyjadřuje znepokojení nad širokými pravomocemi služby NISA a nad tím, že ke stíhání trestných činů, které jsou údajně spojeny s terorismem, používá vojenské soudy, přičemž opakovaně nedbala na zachování práva na spravedlivý proces a udělila trest smrti, aniž by byla prokázána odpovědnost;
11. vyzývá somálskou vládu a EU, aby v rámci své činnosti zaměřené na prosazování zásad právního státu v Somálsku zajistily, aby služba NISA byla kontrolována na základě účinných dohlížecích mechanismů, a aby zajistily zvyšování odborných znalostí somálské kriminální policie, tak aby mohla provádět důkladné a účinné šetření a respektovala přitom práva občanů;
12. vítá zejména politickou dohodu, jíž vedoucí somálští představitelé dosáhli dne 16. dubna 2017 ohledně začlenění regionálních a federálních sil do ucelené národní bezpečnostní struktury schopné postupně přebírat hlavní odpovědnost za zajišťování bezpečnosti, a také rychlé zřízení Národní bezpečnostní rady a Národního úřadu pro bezpečnost;

13. vyjadřuje uznání úloze, již mise AMISOM zastává při zajišťování bezpečnosti a stability, čímž Somálsku umožňuje zřizovat politické instituce a rozšiřovat autoritu státu před přenosem odpovědnosti za bezpečnost na somálské instituce a bezpečnostní složky; vítá, že Africká unie vede vyšetřování sexuálního násilí, kterého se údajně měly dopustit jednotky mise AMISOM; vyzývá k plnému provedení doporučení uvedených ve zprávách generálního tajemníka OSN, které se týkají Somálska, a v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 2272 (2016) naléhavě vyzývá Africkou unii a země, které do mise vyslaly své vojáky, aby zajistily řádné prošetření těchto případů údajného násilí a předvedení odpovědných osob před soud; zdůrazňuje význam možnosti prodloužit mandát mise AMISOM tak, aby trval i po květnu 2018, a varuje přitom, že předčasný přenos odpovědnosti na somálské jednotky by mohl mít pro dlouhodobou stabilitu neblahé následky;
14. zdůrazňuje, že je nutné bojovat proti beztrestnosti a zajistit odpovědnost za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny, k nimž v Somálsku dochází; bere na vědomí návrh somálského prezidenta na udělení amnestie na určité trestné činy u osob, které se zřeknou terorismu a násilí a které jsou ochotny opustit skupinu aš-Šabáb a jiné teroristické skupiny, a vybízí k vypracování amnestijních právních předpisů;
15. odsuzuje, že ozbrojenci ze skupiny aš-Šabáb nabírají děti jako vojáky a že bezpečnostní složky využívají děti jako vojáky a informátory, a to i využívání zajatých vojáků nebo dezertérů z řad dětí; připomíná, že somálská vláda se zavázala k rehabilitaci bývalých dětských vojáků a k tomu, že předvede osoby odpovědné za jejich nábor před soud; vyzývá mezinárodní dárce, včetně EU, aby upřednostnily poskytování rehabilitačních služeb, vzdělávání a bezpečnou výuku jako klíčový prvek vedoucí k prolomení smrtelného cyklu násilí; naléhavě vyzývá orgány, aby s dětmi, které jsou podezřívány z napojení na skupinu aš-Šabáb, zacházely v první řadě jako s oběťmi, aby braly v úvahu jejich nejlepší zájem a zároveň se řídily mezinárodními normami v oblasti jejich ochrany jako vedoucími zásadami;
16. vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že přírodní zdroje, zejména dřevěné uhlí, i nadále zůstává pro teroristy významným zdrojem financování a také příčinou vážného zhoršování životního prostředí v Somálsku; vyzývá Komisi, aby prozkoumala, jak lze rozšířit systémy sledovatelnosti a náležitě péče tak, aby zahrnovaly veškeré přírodní zdroje využívané k financování terorismu a násilné činnosti; v této souvislosti vyzývá všechny strany k dodržování rezoluce Rady bezpečnosti OSN zakazující vývoz somálského dřevěného uhlí;
17. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Africké unii, prezidentovi, premiérovi a parlamentu Somálska, generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů, Radě bezpečnosti OSN, Radě OSN pro lidská práva a Smíšenému parlamentnímu shromáždění AKT–EU.